

Vinderup Egnshistoriske Forening

er en aktiv forening, som dækker den gamle Vinderup Kommune.

Der er i dag knap 200 medlemmer, men vi vil gerne være mange flere.

Vi oplever en stigende interesse for at bevare vores fælles historie og finde sammenhold i det.

HJÆLP OS med at bevare historien om personer, steder og begivenheder.

Nye æresmedlemmer

På foreningens generalforsamling d. 3. marts udnævnte formand Flemming Bjerregaard Johansen Ninna og Helge Weis Jensen til æresmedlemmer i Vinderup Egnshistoriske Forening. Som et bevis på udnævnelsen fik de overrakt et diplom samt blomster!

Formanden nævnte bl.a. i sin tale, at en forening kun kan fungere rigtigt, hvis der findes nogle "ildsjæle". Det er frivillige, som brænder for et emne.

Bestyrelsen har gennem nogen tid drøftet sagen og har fundet, at vi i år har et par kandidater, hvis store indsats gerne må komme til udtryk ved en særlig lejlighed.

Formanden var derfor glad for, at han på bestyrelsens vegne nu kunne udnævne Ninna og Helge Weis Jensen til æresmedlemmer af foreningen.

I denne udgave:

1. Nye æresmedlemmer i Vinderup Egnshistoriske forening.
2. Vandreture på egnen: Find Sevel Kalkværk fra søsiden.
3. "Godt at det kun er den 29. februar hvert 4. år."
4. Resume af generalforsamlingen den 3. marts 2016.
5. Udflugt til Viborg den 22. juni 2016.
6. Aktivitetsplan for 2016.

Som motivation nævnte formanden blandt andet, at udnævnelsen skulle ses som anerkendelse for det store og dygtige arbejde, der er udført for at formidle lokalhistorien i Vinderup og omegn.

Formanden overrakte herefter parret et æresbevis samt blomster.

Det var 4. gang der bliver udnævnt æresmedlemmer. De tidligere udnævnte er Jørgen Frederiksen, Vinderup, Gunnar Hallum tidl. Herrup samt Anna og Johannes Mikkelsen, Sevel.

Find Sevel Kalkværk fra søsiden

Det er hensigten, at vi hver gang vil skrive en lille artikel om en tur med udgangspunkt i et stykke egnshistorie eller en begivenhed.

Mulighederne er mange, og kun få områder kan måle sig med vores egn i alsidighed og skønhed.

Den første tur går til Sevel Kalkværk, turens længde er 4,4 km. Efterfølgende forstår man lidt bedre, hvorfor Bjergby har fået sit navn.

Sæt bilen på parkeringspladsen ved den sydlige ende af Stubbergaard Sø og find den med gule prikker markerede sti, som fører sydpå forbi gården Søndermølle.

Snart får man følgeskab af den lille travle bæk, Stampestrømmen. Vandet er krystalklart, og et stykke oppe starter bugtningerne, som ligger smukt i det kuperede landskab. Man passerer på et tidspunkt hen over en lille bro, her kan ses de gamle trædesten, som stadig ligger på deres plads i bækken.

Stigningen op mod Bjergby er reel, men landskabet er kunstigt præget af næsten 100 års udgravninger efter den rå kalk, som efter forarbejdning og brænding bliver til det rene kalk.

På turen op mod kalkværket ser man langsomt en skorsten titte frem mellem bakkerne, og indimellem kan man skimte rester af maskiner, som for årtier siden blev anvendt.

TÆNK, her lå en af egnens største arbejdspladser.

Når vi når helt op, ses resterne af den store ovn og flere ruiner efter skorstenene, som for mange år siden har startet sit forfald.

Der hviler en egen ro og melankoli over stedet, hvor man aner, at der for mange år siden har

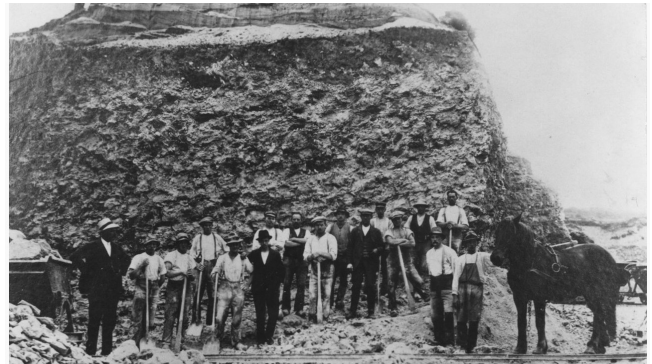

Resterne af de tre potovne fotograferet i 2011 af Arne Christense, Vinderup.

været aktivitet og larm.

Ifølge Arne Christensens artikel i Hardsyssels Årbog fra 2009 startede eventyret tilbage i 1873, hvor aviserne skriver, at der ved Søndermølle i Sevel sogn var opdaget rige kalklag, som lå tæt under jordens overflade.

En prøvebrænding havde vist, at denne kalk var lige så god som kalken fra Daugbjerg og

Arbejderne i kalkgraven 1922-23. Længst til venstre ses ejeren Jens Nielsen.

Mønsted.

Det var i det tidsrum, at et konsortium var i gang med at tørlægge Flyndersø og Stubbergård Sø.

Konsortiet forventede, at de snart ville kunne afslutte søprojektet og derved få ledige folk, og i samme år købte de Søndermølle og dens ca. 200 tdr. land. Prisen var 10.000 rigsdaler, som vurderedes at være en særdeles god pris.

Snart efter startede produktionen op, og i aviserne kunne læses, at Søndermølle Kalkværk kunne tilbyde kalk til en pris af 10 mark pr. tønde.

Søkonsortiet blev ramt af uheld og gik konkurs, og Søndermølle Kalkværk blev afløst af Sevel Kalkværk.

Sevel Kalkværk omkring 1950.

Der var herefter skiftende ejere, hvoraf en, Jens Nielsen, med sin familie sætter sit store præg på kalkværket fra 1911 og næsten 50 år frem.

Den rå kalk blev brændt i potovne og skaktovne, nærmest en bred skorsten, der kunne være ca 5 m høj og 4 m bred. I ovnen blev kalken stabled, så der inden for indfyringshullet var en stor lomme, hvor røggasserne kunne brænde. Brændslet var lyng og træ, og senere brunkul.

Kalksten mister ved en opvarmning på over 1000 grader kultveiltten, og bliver til brændt kalk.

Isfugl.

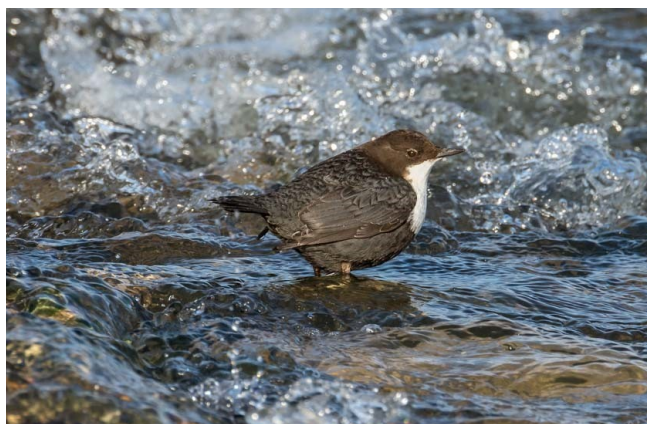
Foto: Leif Novrup

Allerede under afkølingen begynder den brændte kalk at suge fugt og blive til læsket kalk. Brændt kalk er derfor ingen lagervare, men skal bruges til byggeri kort tid efter, at den er brændt.

Det var netop tanken bag Sevel Kalkværk, at der skulle sælges til det store marked, der var i Vestjylland, og man tog konkurrencen op med

Flintehuset ved Sevel Kalkværk omkring 1900. Dette hus var bygget af store flintknolde fra kalkgraven.

Vandstær.

Foto: Leif Novrup

kalkgruberne Mønsted og Daugbjerg.

Flere af ovnene står der stadig, omend tidens tand har sat sit præg på stedet. Desværre bærer stedet også præg af nutidens tendens til at skaffe sig af med diverse udrangeret materiale.

Et biprodukt i udgravningerne var flint i store mængder. Flinten blev i lokalområdet anvendt i husbyggerier.

I 1957 var timelønnen for en arbejder 4,09 kroner. Dog var der et tillæg på 10 øre, når de arbejdede i vand i bunden af kalkgraven.

Når I besøger stedet, brug så lidt tid til at gå rundt i de gamle udgravninger. Stampestrømmen udsprang indtil 1960 som en kilde nær kalkindvindingsområdet. En lille glasklar sø midt i landskabet er det nærmeste man kommer til udspringet.

På tilbageturen ser man ud over det smukke istidslandskab, som gør området helt unikt. Her kan opleves både Isfugl, Vandstær og en lang række andre fuglearter.

Vi kan anbefale turen.

Hvis man vil vide mere om Sevel Kalkværk og området langs Stampestrømmen, kan Arne Christensens artikel i Hardsyssels Årbog fra 2009 anbefales.

LNF

Heldagsudflugt til Viborg onsdag 22. juni 2016

Afgang fra Brugsens P-plads i Vinderup kl. 08.00.
Samkørsel i egne biler.

Programmet for dagen

(ret til ændringer forbeholdes):

- Søndermarkens kirke – fortælling om hærvejs-tæppet.
- Guidet byrundtur i Sct. Mogensgade kvarteret.
- Frokostpause på Latinerly.
- Gåtur gennem Latinerhaven, Nytorv og til Sortebrødre Kirke, hvor vi slutter af.
- Forventet hjemkomst til Vinderup ca. 16.30.

Pris inkl. Frokost, excl. drikkevarer kr. 175,-.

Da der max. kan deltage 25 personer, har medlemmer af Vinderup Egnshistoriske Forening fortrinnsret.

Tilmelding snarest og senest **tirsdag 7.6.16** til

Bente Dalsgaard – mail: bentehededals@gmail.com

Godt at det kun er den 29. februar hvert 4. år

I Skive Folkeblad den 1. marts 2016 bragtes under den faste rubrik ”De gamle nyheder”, som redigeres af byarkivar Niels Mortensen, Skive, et indslag sakset fra Skive Folkeblad fra den 1. marts 1916. Det drejede sig om følgende hændelse, som udspandt sig i Vinderup dagen før, den 29. februar. Citat:

”En større batalje af ret ondartet natur fandt i går sted i Vinderup. Det var en af byens handlende og en fisker fra omegnen, der foranstaltede optrinnet. Det begyndte inde i den handlendes butik, hvor man som våben benyttede den handlendes pølser, fars, svinehoveder og grisetæer m.m. Senere blev kampen forlagt uden for huset, hvor der efterhånden samledes en del nysgerrige.

Man var yderst indigneret over den handlendes optræden. Det er nemlig ikke første gang, han har givet anledning til optøjer, der har fået en blodig udgang. Slagsmålet opstod under et mindre drikkegilde, den krigeriske handlende og fiskeren havde arrangeret i førstnævntes butik. De to herrer blev uenige om, hvem der skulle betale den sidst nydte genstand, og dette udartede efterhånden til det foran skildrende viktualiedrama.”

Generalforsamlingen d. 3. marts 2016 på Arkivet

Der deltog ca. 30 i Vinderup Egnshistoriske Forenings generalforsamling på Arkivet.

Der var udskiftning på en enkelt bestyrelsespost, idet Boye Bruhn ikke ønskede genvalg til bestyrelsen.

Formanden takkede Boye for den store indsats han har ydet i bestyrelsesarbejdet gennem flere år, og endvidere som rejsefører og tilrettelægger af vore to ture til Sønderjylland og Sydslesvig.

Boye Brun bliver afløst i bestyrelsen af Hans Kurt Nielsen (Sevel Kro).

Øvrige bestyrelse, suppleant og revisorer blev genvalgt.

Der henvises til særskilt årsberetning på hjemmesiden.

Møder, arrangementer, ture m.m.

Hvor intet andet er nævnt, er mødestedet Arkivet, Vinjes Torv 1, Vinderup.

Se også på hjemmesiden www.vinderup-egnshistorie.dk under "Møder".

Ret til ændringer forbeholdes.

Der kan i fremtiden forekomme møder, hvor kun medlemmer har gratis adgang.

2016

1 januar og fremover i Arkivets åbningstid: Mandag 16-18 og fredag 10-15.	Jubilæumsudstillingen – der markerer at det er 150 år siden, jernbanen kom til byen. Herudover kan der ses plancher over de forskellige forretninger i hovedgaden (Nørregade og Søndergade). I en begrænset periode vil plancherne også kunne ses på Arkivet.
Tirsdag d. 12. april Kl. 10.00 - 11.30.	Fortælletræf . Viktor Hedegaard, Borbjerg, fortæller med udgangspunkt i "Et rigtigt Bondeliv" om sit liv! Foreningen serverer kaffe med et rundstykke.
Torsdag d. 19. maj (aftenarrangement) Se mere på www.trandumkirke.dk .	Aakjæraften i Trandum Arrangeret af menighedsrådet ved Trandum Kirke. Aftenen begynder med en gåtur langs Karup Å og slutter i kirken med Aakjærsange. Se mere på Trandum Kirkes hjemmeside www.trandumkirke.dk . Medbring kaffe.
Onsdag d. 22. juni - hele dagen.	Heldagsudflugt til Viborg. Max 25 deltagere og derfor tilmelding til Bente. Se nærmere side 4.
Onsdag d. 24 august kl. 18.30. Vi mødes ved Lihme Kirke.	Besøg på Kaas Hovedgaard. Bestyrer Klaus Østergård fortæller om gårdens drift i dag, og derefter fortæller Esben Graugaard gårdens historie. Max 45 deltagere. Medbring kaffe. Tilmelding senest 14. august til: Lars Frederiksen, tlf.: 2363 7088 eller e-mail: lanofr52@gmail.com
En dag i september.	Rundvisning i Ejsing Kirke og på kirkegården ved Flemming Bjerregaard Johansen. Nærmere senere.
Tirsdag d. 4. oktober. Kl. 10-11:30.	Fortælletræf. Anders Borg, Mogenstrup, fortæller om "Min passion for foto". Vi giver kaffe og et rundstykke.
Lørdag d. 12. november kl. 10 - 12.	Reception for Årbog for Vinderup-egnen 2016. Receptionen foregår i Vinderup Kirke- og Kulturhus. Foreningen er vært ved et traktement.
1. december kl. 19.30.	Julemøde v. forhenværende sognepræst i Ejsing Vilhelm Væрге. Medbring kaffe.

Redaktionen består af: Lars Frederiksen, Sevel - telefon 23637088

Kurt Guldbæk, Hasselholt – telefon 51288554

Der modtages gerne gode ideer til næste udgave af Klummen, som skal udkomme i september/ oktober måned.